

[Effersøe.]

Den ærede Forespørger fremtræder tilsyneladende med en vis Styrke som Talsmand for en Beslutning af Lagtinget med et vist Krav fra Færingerne. Det er imidlertid ingenlunde givet, at Kravet om den omhandlede Ændring i Skoleordningen deles af et Flertal blandt de færøske Vælgere. Det modsatte har tværtimod al Sandsynlighed for sig. Jeg skal i denne Henseende bl. a. oplyse om, at naar det ærede Medlem taler om, hvor mange Gange Lagtinget har vedtaget et og det samme, saa er de Medlemmer, der som Flertal i Lagtinget har vedtaget denne Beslutning, denne Indstilling til Ministeriet, ikke blevet valgt ved Hjælp af et Flertal indenfor de færøske Lagtingsvælgere. Her kommer Lagtingslovens Bestemmelser til at spille ikke saa lidt ind, idet de har givet et vist Parti en hel Del Fordele, hvad der ikke er retfærdigt. Kun ved det sidste Lagtingsvalg i 1928 havde Selvstyrepartiet og Socialdemokraterne tilsammen Flertal blandt Vælgere, men hvor længe dette Flertal har holdt sig, ved vi jo ingenting om — i 1929 viste Folketingsvalget et helt andet Resultat. — Overhovedet vil det være aldeles forkasteligt, hvis Rigsstyret, altsaa i dette Tilfælde Undervisningsministeren, i et for baade Færøerne og Riget som Helhed saa betydningsfuldt Angående som det foreliggende bøjer sig for et Krav, blot fordi dette kommer fra et Flertal i Lagtinget. Hvad vilde Konsekvensen heraf blive? Regeringen maatte da ogsaa bøje sig for skiftende Flertal, som meget let kan forekomme, og Resultatet vilde blive en fordærlig Mangel paa Fasthed i Skoleordningen. Nej, først naar Krav fra Færøerne med Hensyn til betydningsfulde Sprogspørgsmaal og navnlig saadanne, som efter deres Beskaffenhed truer Samhørigheden, giver sig til Kende som almindelige og faste færøske Folkekrav, bør Regeringen bøje sig. Da kan man stole paa, at vedkommende Krav ikke blot beror paa en midlertidig opbrusende Stemning, men grunder sig paa en fast, almindelig og ansvarsbevidst Folkevillie. For øvrigt anser jeg det for rigtigt, at Afgørelsen af Sager af den her omhandlede Beskaffenhed ikke skal være hos Regeringen, men hos Lovgivningsmagten. De gældende Bestemmelser bør ikke træffes ved Anordning, men ved Lov. Den Gang det blev besluttet ved Landkommunalloven, at Bestemmelser om Folkeskolevæsenets Ordning i de færøske Bygder skulde kunne træffes ved kongelig Anordning efter Lagtingets Indstilling, tænkte man aldeles ikke paa, at der herindunder kunde komme

saa betydningsfulde Spørgsmaal som det foreliggende. Forholdene har i den Henseende forandret sig overordentlig betydeligt siden Landkommunalloven af 1872.

Endnu et Punkt skal jeg omtale, inden jeg slutter min almindelige Fremstilling af Sprogforholdene, og hvad dermed staaar i nærmere Forbindelse, nemlig hvad Resultatet i en vis Henseende vilde blive, hvis Undervisningsministeren godkendte Lagtingets Forslag om, at Færøsk udelukkende skal være Undervisningsproget i Skolerne. De pligtetro Lærere, som i deres Gerning paa loyal Maade har rettet sig efter den gældende Anordning, vilde da blive udsat for Straf eller Afskedigelse, hvis de vedblivende brugte Dansk ved Undervisningen — selv den mindste Brug vilde blive ulovlig. Læreren har, da han blandt sin Fremtid til Skolen, ikke kunnet forudsætte eller blot tænke sig, at han nogen Sinde vilde faa saadanne Vilkaar i en offentlig Skole i Danmark. Og Forældrene? De vilde ikke have nogen anden Skole at anbringe deres Børn i. Jeg tror ikke, at nogen Regering vil paatage sig Ansvaret for, at noget saa oprørende, som dette vilde være, kan ske.

Jeg har allerede berørt nogle af de Udtalelser, som den højtærede Minister fremkom med, og jeg vil her fremsætte en almindelig Udtalelse om den højtærede Ministers Tale: den var saglig, rolig og besindig; man kunde ikke vente at faa bestemt Svar. Men en Henvisning til yderligere Forhandling er noget, der gaar i den rigtige Retning. Jeg for mit Vedkommende — og jeg tvivler ikke om, at mine Meningsfæller vil gøre det samme — vil tage denne Henstilling til Følge. Men deraf følger jo ikke uden videre, at der opnaas Enighed. Jeg har selv beskæftiget mig overordentlig meget med Sagen, bl. a. indenfor mit Parti; alle har vi tænkt meget over det, og flere af mine Partifæller har indgaaende beskæftiget sig dermed. Men stadig har vi staaet overfor dette: Reglerne maa ikke gøres saaledes, at Dansk ikke kan læres i Skolerne. Det er maaske ikke værd at spaa, hvorledes det vil komme til at gaa, naar Sagen kommer til at ligge for os i Lagtinget paa denne Maade. Men en Ting vil jeg dog have Lov til at sige, nemlig at Ministeren ikke maa regne med, at den ærede Forespørger vil være med til at skabe Enighed. Jeg regner i alt Fald ikke med det. Det er vist det fornuftigste, at man ser Tingene, som de er. Vi kan ikke komme udenom det. Vi, der kender Forholdene saa udmærket godt, ved aldeles nøje, hvordan Stillingen er.

Der er forskellige Enkeltheder i den